

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDSE BOND VAN VOGELLIEFHEBBERS, 68E JAARGANG NO.1, JANUARI 2007

ONZE VOGELS

De

De

osel

Op ontdekkingstocht in de geschiedenis

Aria's zingende goudvinken

Bladerend door een bundel kopieën van het tijdschrift 'De Pluimgraaf' viel mij in het overzicht van de prijswinnaars van de in februari 1900 te Den Haag gehouden 15^e internationale tentoonstelling van de vereniging 'Avicultura' de volgende passage op: 'Klasse 24. Ter opluistering (...) 3^e pr. Paul Groesch voor aria's zingende goudvinken'. In het verslag van deze tentoonstelling kon redacteur Noordduyn het niet nalaten te vermelden dat hij vol aandacht had staan luisteren naar 'de snoezig aria's zingende goudvinken van Paul Groesch'.¹

Na lezing van deze fragmenten schoten mij twee vage herinneringen te binnen. De eerste betrof een tv-uitzending, ik meen een aflevering van Willem Duys' 'Voor de vuist weg', waarin een goudvink de melodie van het 'Wilhelmus' floot. Een andere herinnering betrof een door romanschrijver Maarten 't Hart vertelde anekdote uit zijn jeugdijaren. Hij groeide op in een orthodox protestants milieu in Maassluis. Een van zijn vrienden had een goudvink die melodie van een psalm geleerd en de vogel vervolgens weer vrijgelaten. Sindsdien werden de buurtbewoners vanuit het struikgewas door de psalmfluiten de goudvink toegezongen.

Bekende deuntjes

Nieuwsgierig geworden naar de wijsjeszingende goudvinken ging ik op onderzoek uit. Op diverse plaatsen vond ik informatie over het aan het eind van de 19^e eeuw in Nederland en zeker ook in Duitsland nog veel voorkomende gebruik goudvinken een melodietje te leren. Zo kan men in een uit 1898 daterend boekje over inheemse vogels het volgende over de goudvink lezen: 'De goudvink is nog steeds een zeer gezochte vogel, zowel om zijn fraaie kleuren als wegens de eigenschap van allerlei deuntjes te leeren naffluiten, als zij nl. jong uit het nest gehaald en opgekweekt worden.'² Elders vindt men de volgende praktische wenken voor het africhten van goudvinken: 'Wil men jonge vogels een airtje leeren, dan behoeft men hen slechts in een kamer te hangen, alwaar zij geen anderen zanger hooren kunnen. Geeft men hun driemaal daags door middel van een fluitorgeltje een bekend deuntje te hooren, bij voorbeeld: Wien Neerlandsch bloed of een stukje uit de Lander of: Heb je geen geld, verkoop je vrouw, of iets dergelijks en men dekt den vogel gedurende het onderwijs eenige oogenblikken toe, dan kan men er zeker van zijn, hem na den

ruittijd het geleerde te hooren voortbrengen'.³ Dat in de 19^e eeuw ook in Duitsland deuntjes zingende goudvinken allerminst een curiositeit was, maar veeleer een volwaardig onderdeel van de vogelhouderij, waarmee zelfs ook de nodige penningen te verdienen waren, blijkt uit een uit het Duits vertaald artikel in 'De Pluimgraaf'. Over het trainen van de goudvinken wordt het volgende geschreven: 'De africhting der jonge bloedvinken wordt heden nog met dezelfde zorg beoefend als vroeger. De afgerichte vogels, van welke er verscheidene twee of drie liederen kunnen fluiten, hebben een, daarnaar afgemeten hooge waarde, en vinden hunne afnemers niet slechts bij ons, maar ook buiten Duitsland. Die vogels, die met den mond zijn geleerd (d.w.z. door vóórfluiten door den africhter), en het geleerde lied zuiver en met uitdrukking weergeven, hebben de meeste waarde, terwijl die vogels, welke door een instrument, vooral door een vogelorgel geleerd hebben, de melodie ook wel goed mee en naffluiten, maar zonder voordracht, om zoo te zeggen zonder geur of kleur, in één woord: net als een draaiorgel, waardoor zij minder waard zijn. Het onderricht moet reeds in de vroegste jeugd een aanvang nemen, wanneer er iets goeds van den vogel terecht zal komen. De bergbewoners, die de jonge goudvinken uit hunne nesten nemen, vóór zij kunnen vliegen en hen dan, tot zij zelfstandig zijn, voeden met gekauwde raapjes en gekookt eigeel, onderwijzen de jonge vogels reeds vóór zij alleen kunnen eten. Bij de in gevangenschap gefokte jongen, moet het onderricht ook zoo vroeg mogelijk beginnen en wel, wanneer men hen door de ouders zelf laat opvoeden, vóór zij zelfstandig worden. In het andere geval, wanneer men den ouden vogels dit werk afneemt en de jongen zelf geheel opvoedt, reeds vroeger. In den tijd van het onderricht moet men de jongen,

zooals wel van zelf spreekt, scheiden, zowel van de ouden als van andere zangvogels, en hen zelfs geheel buiten het gehoor dier anderen brengen, anders verkrijgt men stumperds, die ook andere vogelzangen bij het geleerde invlechten. De melodie, die men den vogel wenscht te leeren, wordt den jongen vogel met den mond voorgefloten, van het begin tot het einde zonder op te houden, en wel dagelijks zoo dikwijls als de tijd maar toelaat.'⁴

Vogelorgels

Het gebruik om goudvinken een melodietje te leren fluiten is al heel oud en kwam, zo is althans mijn indruk, verspreid over heel Europa voor. Zoals uit bovenstaande blijkt leerde men de vogels de deuntjes door ze zelf voor te fluiten of gebruik te maken van een vogelorgeltje. Aangenomen wordt dat men omstreeks 1700 is begonnen met het vervaardigen van vogelorgeltjes. De Franse stad Mirecourt in de Vogezen staat bekend als het belangrijkste centrum van de vogelorgelfabriecage in de 18^e en 19^e eeuw. Deze in Frankrijk vervaardigde vogelorgeltjes of serinettes werden naar allerlei landen uitgevoerd, ook naar Duitsland en Nederland. In Franse musea en particuliere verzamelingen bevinden zich uit het midden van de 18^e eeuw daterende en nog steeds functionerende vogelorgeltjes, die speciaal zijn vervaardigd voor het africhten van goudvinken.⁵

Meer nog dan van goudvinken is van kanaries bekend dat al in de 17^e eeuw jonge mannetjes een deuntje werd aangeleerd. In de door J.C. Hervieux en F. van Wicked geschreven boekjes over het houden en fokken van kanaries treft men in notenschrift uitgewerkte melodietjes, zogenaamde airtjes, aan die men de kanarie met een fluitje, een zogenaamd flageoletje, of een vogelorgeltje kon aanleren.⁶

Klas 466.001:

aria's zingende goudvinken

In onze hedendaagse vogelliefhebberij is het honderden jaren oude gebruik om kanaries en goudvinken een wijsje aan te leren verloren gegaan. Jaren geleden zag ik op een vogeltentoonstelling in een speciale kooi een putter die het drinkwater naar zich toe trok. Ook zo'n uit lang vervlogen tijden daterend fenomeen. Velen keken toen vol bewondering naar de handigheid van het 'puttertje' en vonden het allergrappigst; anderen betitelden het als dierenmishandeling.⁷ Onnatuurlijk, door mensen aangeleerd, gedrag van dieren was voor onze voorouders en in bepaalde opzichten ook nog wel voor

osel

ons, een middel om zich met dieren te vermaken. Alhoewel er in het geheel nog geen taboe ligt op sprekende papegaaien en parkieten lijken toch de gedresseerde vogels en honden, dansende beren, etc. steeds minder in de West-Europese cultuur van deze tijd te passen. Sedert 1994 is het weer mogelijk om goudvinken voor onze vogeltonstellingen in te schrijven. Ik denk dat er wel heel wat water door de Rijn zal stromen voordat in het vraagprogramma de klasse 'aria's zingende goudvinken' wordt opgenomen en de goudvinken elkaar niet alleen bekampen om wie het fraaiste uiterlijk heeft, maar ook om wie het mooist het 'Wilhelmus', of diens 19^e eeuwse concurrent 'Wien Neerlandsch bloed', fluit.

Noten

1. Dit artikel is gebaseerd op een artikel dat eerder verscheen in het Contactblad van de Doelgroep Zang NZHU (ldiepenhorst@casema.nl) en het clubblad van De Kanarievogel te Katwijk (www.dekanarievogel.nl) De *Pluimgraaf*, Weekblad voor Liefhebbers van Zang- en Kamervogels, Pluimwie, Duiven en Konijnen, tevens officieel orgaan van *Luscinia*.

Vereeniging ter bevordering der liefhebberij van Zang-, Sieraad en Kamervogels. Uitgegeven door De Erven Loosjes, Haarlem. Jaargang 1900, p. 107 en 123 (resp. 16 en 23 februari 1900). Uit: *De Pluimgraaf*, gebundelde jaargangen 1899-1900, in het bijzonder de onder redactie van C.L.W. Noorduijn verschenen rubriek 'Zang en Kamervogels'. De bundel is samengesteld door Gea Stoop en uitgegeven door de 's Gravenhaagse Vereniging van Vogelliefhebbers 'Luscinia', z.j.

2. A.G.E. Hoijer, De Inlandsche Kamervogels en de Kanaries, pp. 24 en 26. Uitg. Vennootschap 'De Veldpost' te Amsterdam, 1898. Goedkoop Landbouwbibliotheek nr. 29.
3. R.J. van Hooijdonk, Handleiding tot de kennis onzer kanarievogels en andere gevederde zangers, p. 100. Uitg. D. Bolle te Rotterdam, 4e druk. Het moment van uitgifte van deze 4e druk wordt door mij geschat op medio de jaren '90 van de 19e eeuw. R.J. van Hooijdonk, Over kanaries en völiërevogels, pp. 24-25. Uit de serie *Vademecum*, practische 10 cents bibliotheek onder redactie van J.A.H. Jockin. Amsterdam, Uitg. Van Hoikema & Warendorf, z.j. Het jaar van uitgifte wordt door mij geschat op 1902 of kort daarna.

4. *De Pluimgraaf*, o.c., pp. 282-283 (4 mei 1900).

5. Onder meer op de website van de in Parijs gevestigde restaurateur van oude mechanische muziekinstrumenten, Bernhard Pin, is enige, weliswaar uiterst beknopte, informatie te vinden over het gebruik en de fabricage van vogelorgeltjes in Frankrijk in de 18e eeuw (www.bernard-pin.com). Verder dank ik Hans van Oost, van de Kring van Draaiorgelvrienden, voor de door hem aan mij verstrekte informatie.

6. J.C. Herveux, Naukeurige verhandeling van de kanarievogels. Amsterdam, uitg. Hendrik Schelle, 1712, p. 96-97. F. van Wickede, Kanari-uitspanningen, of nieuwe verhandeling van de kanarieteelt. Amsterdam, uitg. Willem Holtrop, 1786, 5e druk, pp. 78-79.

7. Zie ook: R.J. van Hooijdonk, Handleiding, o.c., pp. 98-99 en R.J. van Hooijdonk, Over kanaries, o.c., pp. 22-23. Van Hooijdonk spreekt overligers over putters die zowel water als het voer naar zich toe trekken.

door Jaap Plokker

Met dank aan Aad van Duynveldt en

Gerard van Zuylen

Foto's: Alex Mulder

De

Over kanaries gesproken

De vogels worden gekeurd en niet de balken !!

Ongetwijfeld hebben velen onder u het artikel gelezen in ons maandblad van november jl. dat is geschreven door de heer van Rooij uit Valkenswaard.

Dit artikel heeft veel verwarring gezaaid, en was voor velen aanleiding de vraag te stellen:

"Wat was het nut van dit artikel ?"

Kort na het verschijnen van het novembernummer 2006 stond op zaterdag 2 december een bondsraadvergadering gepland en natuurlijk kon je er vergif op innemen dat betreffend (negatief) verhaal in de vergadering aan de orde zou komen. De allereerste vraag was waarom onze redactie niet als dat van een zusterorganisatie betreffende artikel niet geweigerd had? Het antwoord was even simpel als duidelijk: bij de NBvV staat democratie en vrijheid van meningsuiting hoog in het vaandel! De makkelijkste weg, die naar de prullenbak, is vaak kort door de bocht, en als je als organisatie staat voor het beleid dat je uitgezet hebt, moet je ook personen met een andere zienswijze aan het woord durven laten. Dat is de NBvV ende NBvV zijn we samen, dus ook het artikel van iemand die een andere mening heeft in deze toch gevoelige materie, hebben we niet direct naar de prullenbak verwezen.

Vele onjuistheden en niet objectief

De inhoud van en de vele onjuistheden in betreffend artikel zijn erg jammer en getuigen niet van objectief en kundig inzicht. De zorg echter die het artikel uitstraalt, geeft duidelijk aan dat het behalve de technische voorlichting die in vele van onze maandbladen en in die van onze zusterorganisaties in Nederland en buitenland gegeven is, verder onderbouwd had moeten zijn met het hoe en waarom deze weg ingeslagen is.

Waarom weer volle flank- en rugbestreping?

Zo'n vijftien tot twintig jaar geleden kweekte vogelminnend Nederland ook pigment(les melanine)vogels en deze hadden volle flanktekening, die vanaf grote afstand zichtbaar was. Een keurmeester kon zijn stoel rustig drie meter achteruit zetten en zag met een half oog dan nog de prachtig volle flanktekening die onze pigmentvogels kenmerkte. Samen met de typisch heldere Nederlandse grondkleur (les lipochroom) waren deze vogels een lust voor het oog en scoorden ze op internationale en wereldtentoonstellingen hoge ogen. Door de jaren kwam men tot het idee dat deze vogels nog aantrekkelijker zouden worden als

de bestreping(les melanine) in de rug en flanken fijner zou worden, hetgeen gedurende vele jaren ook voor ons allen drijfveer is geweest om de grof (grover) gestreepte vogels uit te selecteren en naar de opkoper te brengen. Met het steeds fijner worden van de rugbestreping verdween echter ook de gehele flankbestreping (les flanktekening) en daarmee het ideaalbeeld van de Nederlandse kleurkanarie die internationaal wijf en zijf bekend stond. Laat ons nog niet spreken over onze bruine schimmelvogels die een prachtig en diep bruin kleurbeeld vertoonden, maar waarbij rug- en flankbestreping totaal verdwenen waren. Keurtechnisch zagen onze keurmeesters steeds meer door de vingers met als gevolg dat we "het allemaal wel goed vonden". Maar op internationale wedstrijden en zeker op de wereldtentoonstelling is de laatste vijf tot tien jaar duidelijk geworden dat de Nederlandse (en ook de Belgische, Franse en Duitse) kanaries er niet meer aan te pas komen als het gaat over het behalen van de hoogste eer wanneer het pigmentvogels betreft.

Een aantal kanariekwekers heeft het initiatief genomen om de flanktekening weer terug te brengen op hun vogels, en zie ten gevolge daarvan werd ook de bestreping in het rugdek aanmerkelijk grover. De technische commissies van de keurmeesterorganisaties zowel van de NBvV als van onze zusterorganisaties zijn hierover in beraad gegaan en tot de conclusie gekomen dat de kanarie met de volle flanktekening toch een aanmerkelijk mooier beeld geeft dan de kanarie zonder flanktekening. Dus werd in nationaal en internationaal overleg besloten terug te gaan naar het "oude type" volle flanktekening en derhalve ook volle rugbestreping.

Een standaardisatie die overigens in zuidelijke landen al vele jaren een feit is! De standaardisatie werden aangepast, waarbij ook meteen de overige kleurslagen onder de loep genomen werden, teneinde door de jaren vergaarde kennis en voortschrijdend inzicht in de praktijk tot werkelijkheid te brengen. Een van de drijfveren hierbij was Nederland als kanarieland weer op de wereldkaart terug te brengen! We kunnen en zullen niet ontkennen dat het tempo waarin dit gegaan is, aan de hoge kant is geweest en dat meer overleg zeker met keurmeesters en kwekers beter was geweest. Daar staat echter tegenover dat vele maandbladen Onze vogels en ook bladen van onze zusterorganisaties maandelijks opnieuw zijn gevuld met voorlichting en artikelen over de nieuwe standaardisatie. En zie, 2006 is al het tweede jaar

dat we pigment(melanine)vogels met volle flanktekening en derhalve grovere rugbestreping op onze wedstrijden tegenkomen. Het is een uitdaging, en het kost tijd, ja het kost enkele kweekseizoenen voordat deze vogels in grote aantallen voorhanden zijn.

Maar het gaat snel, zelfs zeer snel. Zeker als u bedenkt hoeveel (te)grov gestreepte vogels u afgelopen jaren uitgeleerd hebt, waarmee bewezen is dat een grof gestreepte vogel met volle flanktekening makkelijker te kweken is dan een fijn gestreepte vogel met volle flanktekening. Het beeld van een dergelijke kanarie is een lust voor het oog in uw vogelverblijf, op onze tentoonstellingen, en op de internationale tentoonstellingen waar wij als Nederland ongetwijfeld weer in aanzien komen.

Artikelen met een opruiend karakter die negatief denken onder ons aanzetten tot beleidsvoorstellen om de "oude standaard" te herzien, bieden geen soelaas waar het zinvol denken betreft! De NBvV staat altijd open voor discussie en gedachtwisseling op het moment dat zaken spelen. Wanneer vele kwekers reeds de weg van vernieuwing zijn ingeslagen en ander mogelijk en respectvol gekozen hebben voor een andere kleurslag of andere soort vogel, dan heeft het geen zin om negatieve stemming te kweken en liefhebbers in hun hobby alsnog trachten te beïnvloeden en hen te vragen stukken te tekenen die door de praktijk reeds achterhaald zijn. Met ons allen zijn we een nieuwe, uitdagende en vooruitstrevende kant opgegaan. Wie daar positieve ideeën of suggesties bij heeft is van harte welkom! Wie een ingeslagen weg op negatieve wijze wil onderbreken, moet bij zichzelf nagaan welke dienst daarmee aan de vogelkweker en aan de vogelbonden bewezen wordt! Laat ons zorgen dat we met ons allen vooruitdenken en niet door negatief handelen de NBvV op een eenzaam eiland zetten, daar waar andere organisaties in Nederland en buitenland voortgaan op de nieuw ingeslagen weg! Het gaat niet alleen over de balken, het gaat over de hele vogel, het gaat over u als kweker en over de NBvV als organisatie. En de NBvV... dat zijn we samen!

Op de bondsraad van 2 december is dan ook besloten dit artikel, deze beweegreden, uitgebreid onder uw aandacht te brengen.

Namens bondsraad & hoofdbestuur NBvV
Henk van Hout, 2^e bondsvoorzitter

Kweekervaringen met de port-lincolnparkiet

port-lincolnparkieten – oudervogels met 2 jongen

De port-lincolnparkiet ontleent zijn wetenschappelijke naam, *barnardius zonarius* aan de bekende ornitholoog Edward Barnard en aan het Latijnse woord *zonarius* dat gebandeerd betekent. De vogel is voor het eerst beschreven door Shaw en Nodder in de 'Naturalist Miscellany' in 1805 als *psittacus zonarius*. In 1891 kreeg de port-lincolnparkiet zijn huidige naam *barnardius zonarius* van T. Savadori. De eerste kweekresultaten in gevangenschap werden in 1879 door de heer Kohler uit Weissenfels, Duitsland behaald. In België lukte dat in 1881 bij M. De celle de Sprimont.

De ondersoort *barnardius zonarius occidentalis* (bleke port-lincolnparkiet) werd voor het eerst beschreven door A.J. North in 1893, maar reeds in 1889 door A.J. Campbell als aparte ondersoort erkend. De ondersoort *barnardius zonarius semitorquatus* (twenty-eightparkiet) werd voor het eerst in 1830 als *psittacus semitorquatus* beschreven door Quoy en Gaimard. M. De celle de Sprimont in Neffe-lez-Dinant uit

België was in 1881 de eerste kweker die jongen van deze soort op stok wist te krijgen. In het verleden werden ook nog 4 andere ondersoorten onderscheiden, namelijk de *Barnardius zonarius dundasi*, *Barnardius zonarius myrtae*, *Barnardius zonarius woodlunda* en de *Barnardius zonarius connectens*. Door de ornithologen worden deze ondersoorten nu echter als (lokale) kleurvarianties beschouwd.

Port-lincolnparkiet
(*Barnardius zonarius zonarius*)
Uiterlijke kenmerken

Man en pop lijken op elkaar. De port-lincolnparkiet is overwegend groen. De kop is matzwart, de wangen en de hals zijn blauw. Dit blauw loopt door tot onder de snavel. Op de scheiding van mantel en nek bevindt zich een gele band. De rug is donkergroen en de stuit blauwgroen. De borst is donkergroen, de buik geel en de onderbuik lichtgroen. De kleur van de bovenste vleugeldekkveren is groen. De vleugelbocht en de vleugelranden zijn blauw.

De bovenstaartdekkveren zijn donkergroenachtig blauw en de staart is aan de onderzijde blauw. De snavel is hoornkleurig, de ogen donkerbruin, de poten grijs en de nagels zwart. De vogel is 38cm. groot. Binnen de soort komen veel kleurvarianties voor. Jonge port-lincolnparkieten lijken op de ouders, maar het zwart aan de kop is meer bruin-zwart. Ook zijn ze de eerste maanden duidelijk kleiner dan de ouders. Na ca. 1 jaar zijn ze op volle kleur.

Geslachtsonderscheid

In het algemeen is de pop kleiner dan de man. Verder is de zwarte kopkleur van de man duidelijk intensiever dan die van de pop. Dit laatste is ook zeker het geval bij het stel dat ik bezit. Toch is het kleurverschil tussen beide seksen het beste te zien als je de vogels naast elkaar kunt vergelijken. Een andere manier om de seksen te onderscheiden is de grootte van de kop en de snavel. De snavel is bij de man aan de basis vaak duidelijk breder en groter. Ook is de kop van de man meestal groter dan

die van de pop. Vaak hebben poppen een zogenaamde 'wingstripe', een witte vleugelstreep aan de onderzijde van de slagpennen. Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat ook sommige jonge mannen deze 'wingstripe' laten zien. Bij de jonge mannen verdwijnt de 'wingstripe' echter na de eerste volledige rui, terwijl deze bij de poppen blijft bestaan.

Verspreidingsgebied

De port-lincolnparkiet heeft zijn verspreidingsgebied van het oosten van Zuid Australië tot de westkust van Australië. In het noordelijk verspreidingsgebied verplaatsen de vogels zich regelmatig. Deze trek wordt beïnvloed door de regenval in het gebied. Regenval betekent namelijk groei en bloei van planten en dus de beschikbaarheid van voedsel voor de vogels.

'Bleke' port-lincolnparkiet
(*Barnardius zonarius occidentalis*)

Uiterlijke kenmerken

De 'beke' port-lincolnparkiet is 31 tot 32cm groot en daarmee duidelijk kleiner dan de nominaatvorm. Zoals zijn naam al doet vermoeden bezit hij blekere kleuren dan de nominaatvorm. De kop is in plaats van zwart meer bleek grijszwart. Binnen de soort komen veel kleurvariaties voor.

Geslachtsonderscheid

Zie bij port-lincolnparkiet

Verspreidingsgebied

De bleke port-lincolnparkiet komt alleen voor in West-Australië. Hij is hier te vinden vanaf de Fortescuerivier en het Hammersleygebirge in zuidelijke richting tot aan de Murchisonrivier.

Leefgebied

De port-lincolnparkiet is in staat gebleken zich gemakkelijk aan te passen aan zijn leefgebied. Dit heeft er dan ook toe bijgedragen dat hij zich verspreid heeft over een derde van Australië. Behalve in de dichte bossen langs de kust komen ze vooral voor in een vegetatie van 'mulga' - , 'mallee' en grasvlakten met open bebossing. 'Mulga' is het

Australische woord voor een vegetatie van ondoordringbaar struikgewas. Dit struikgewas wordt veelal gedomineerd door een van de ongeveer 600 soorten acaciabomen. De flora in Australië bestaat voor ongeveer 30% uit 'mulga'. Dit 'mulga' landschap gaat over in een vegetatie dat 'mallee' wordt genoemd. 'Mallee' is het Australische woord voor een vegetatie van een hoger en minder dicht type struikgewas dat bestaat uit dwergachtige eucalyptustruiken. Deze struiken schieten verspreid op uit het omringende stekelige gras en het lagere kreupelhout. Het woord 'mallee' is dan ook afgeleid van deze dwergvormige eucalyptus - struiken, 'de mallees', die bestand zijn tegen een zeer droog klimaat en 3 tot 10m hoog kunnen worden. Dit 'malleelandschap' is in Australië rijkelijk vertegenwoordigd en beslaat ongeveer 7% van het totale oppervlak van Australië. 'De mallee' gaat op zijn beurt over in een vegetatie van grasvlakten met open bebossing van hogere eucalyptusbomen. Deze open beboste savannen zijn zo talrijk in Australië dat ze maar liefst 25% van het totale oppervlak van Australië beslaan.

Twenty-eightparkiet
(*Barnardius zonarius semitorquatus*)

Uiterlijke kenmerken

Man en pop lijken op elkaar. Uiterlijk lijkt de twenty-eightparkiet veel op de port-lincolnparkiet, er zijn echter een paar duidelijke verschillen, te weten:

- De groene kleur van de twenty-eightparkiet is in het algemeen donkerder dan die van de port-lincolnparkiet;
- De borst van de twenty-eightparkiet is groen in plaats van geel zoals bij de port-lincolnparkiet;
- De zwarte kop van de man van de twenty-eightparkiet bezit een rode voorhoofdsband.

De twenty-eightparkiet is 40 cm. Binnen de soort komen veel kleurvariaties voor. Jonge vogels zijn fletser en vaak is de kop niet zwart, maar meer bruinzwart. Vaak bezitten jonge vogels enige rode veertjes op het voorhoofd.

Geslachtsonderscheid

In het algemeen is de pop iets fletser dan de man. Dit is echter het best waar te nemen als man en pop naast elkaar zitten. De pop heeft weinig of geen rood op het voorhoofd. Poppen zijn vaak ook iets kleiner dan de mannen. Verder is de snavel van de man breder en groter. Ook de kop van de man is meestal groter dan van de pop. Vaak hebben poppen een zogenaamde 'wingstripe', een witte vleugelstreep aan de onderzijde van de slagpennen. Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat ook sommige jonge mannen deze 'wingstripe' laten zien. Bij de jonge mannen verdwijnt de 'wingstripe' echter na de eerste volledige rui, terwijl deze bij de poppen blijft bestaan.

Verspreidingsgebied

De twenty-eightparkiet is te vinden van de zuidwestelijke hoek van West-Australië tot in noordelijke richting vanaf Albany tot net ten noorden van Perth. De vogels bewonen hier vooral de beboste gebieden.

Leefgebied

De twenty-eightparkiet komt in zijn leefgebied vrij algemeen voor. De vogels hebben een duidelijke voorkeur voor beboste gebieden. Vaak zijn ze hier paarsgewijs of in kleine groepjes aan te treffen. Kleine groepjes betreffen vaak oudvogels met hun jongen.

Huisvesting

De huisvesting dient te bestaan uit een goed afgesloten en droog nachtverblijf. De soorten dienen in aparte rennen te worden gehouden. Een ren dient een lengte van 3 à 4 meter te hebben en ± 1m breed te zijn. Zelf houd ik de vogels in rennen van 5m lang en 100cm breed, hetgeen bij mij altijd tot goede resultaten heeft geleid. Alle rennen dienen uitgevoerd te zijn met dubbelglas en bij voorkeur een apart nachtverblijf te bezitten. Gezien hun vechtlust tegenover soortgenoten, met name in het broedseizoen, is het noodzakelijk dat er geen broedstellen of verwante soorten naast elkaar geplaatst worden. Dit leidt onherroepelijk tot problemen en in het ergste geval tot slachtoffers. De aangrenzende ren(nen) dient/dienen te worden bevolkt te worden met niet verwante soorten, zoals bijvoorbeeld kakariki's, grasparkie-

port-lincolnparkiet met jongen van ca. 5 dagen oud

port-lincolnparkiet met jongen van ca. 3 weken oud

port-lincolnparkiet - jong 23 dagen ou.

ten, catharinaparkieten, roodvleugelparkieten, barrabandparkieten, prinses van Wales parkieten, e.d. Zelfs met deze soorten willen er nog wel eens kortdurende schermutelingen plaatsvinden, zo is mijn ervaring. Dit leidt echter vrijwel nooit tot noemenswaardige problemen.

Broedproces in Australië

In het zuiden broeden de vogels van augustus tot december. In het binnenland en in het noorden broeden de vogels afhankelijk van de regenval. Tijdens het broedseizoen zijn de vogels extreem lawaaiig, vooral in de nabijheid van het gekozen nest. De vogels broeden in de holten van boomtakken en boomstammen van zowel dode als levende bomen. Meestal wordt gebroed in eucalyptusbomen. De hoogte van de nestholten varieert van 2,5m tot 14m boven de grond. De pop legt 4 tot 8, meestal 5 tot 6 witte eieren, die om de dag gelegd worden. De eijes worden alleen door de pop bebroed. De broedduur is 19 dagen. De jongen zijn bij de geboorte voorzien van dons. Ze vliegen na ca. 35 dagen uit en worden, alvorens ze zelfstandig zijn, nog 3 weken door de ouders (bij)gevoerd. Na het uitvliegen van de jongen blijven de oudervogels en de jongen nog meerdere maanden bij elkaar. Jonge vogels lijken op de ouders, maar zijn in het geheel duidelijk fletser. Pas op een leeftijd van ca. 3 jaar zijn de jongen vol op kleur.

Eigen kweekervaring met de port-lincolnparkiet

Mijn ervaring met de port-lincolnparkieten is dat ze overwegend vroeg in de lente broeden. Ik geef het nestblok echter niet eerder dan in maart en laat dit dan ook nog afhangen van het weer. In het algemeen verstrek ik de nestblokken niet eerder dan dat de temperatuur overdag zo rond de 10 °C ligt. Ze hebben bij mij de beschikking over een nestblok met een afmeting van 60cm hoog, een bodemoppervlak van 25 x 25cm en een invlieg gat van Ø 7cm. Toen ik dit jaar begin maart het nestblok ophing in de buitenvolière, hadden beide vogels direct al grote interesse daarin en binnen het uur hadden beide vogels het blok ook al van binnen geïnspecteerd. Vanaf dat moment was het de man

die met zijn prachtige balts elke dag opnieuw alles uit de kast haalde om het zijn pop naar de zin te maken. De balts van de man bestaat uit het spreiden van de staartveren en het zogenaamde staartschudden (=het horizontaal op en neer slaan van de gespreide staart). Tijdens dit 'staartschudden' richt hij zich hoog op zijn poten op, laat een soort van lokroep horen en maakt snelle knikken- de bewegingen met de kop. Op zich is deze balts wel vergelijkbaar met die van rosella's. Op 20 april, ca. zes weken nadat ik het nestblok had opgehangen, werd het eerste ei gelegd. Op 28 april lagen er na inspectie 5 eieren in het blok. Vanaf het 4e ei was de pop de gehele dag weg en dus, naar ik vermoedde, overgegaan tot broeden. Toen ik de eieren ruim een week later schouwde waren 4 van de 5 eieren duidelijk bevrucht, zodat ik vanaf dat moment de vogels met rust liet. Tijdens het broeden kwam de pop regelmatig uit het nest om zich te ontlasten, maar ook om haar vleugels uit te slaan.

Minutenlang vloog ze dan door de volière waarbij de ene duikvlucht na de andere werd ondernomen. Tijdens dit alles op de voet gevolgd door de man. Op 17 mei, de datum dat de eerste jongen geboren konden worden, voerde ik opnieuw een nestcontrole uit. Er bleken 3 prachtige, met witte dons bedekte, jonge port-lincolnparkieten te liggen en tevens kon ik zien dat een van de twee overgebleven eieren onbevrucht was. De dag erop bleek ook het vierde ei uitgekomen te zijn, zodat er in totaal 4 jonge port-lincolnparkieten in het nestblok lagen.

De jongen werden voorbeeldig door de ouders gevoerd. De eerste dagen is het alleen de pop die dat doet. Zij wordt dan wel buiten het nestblok van voedsel voorzien door de man. Na ca. een week worden de jongen ook door de man in het nestblok gevoerd. Het eerste jong werd op de 9e dag geringd met een ring van 6mm. De overige jongen werden ook allemaal geringd op een leeftijd van 9 – 10 dagen. Op deze leeftijd zijn bij de jongen de staart- en vleugelpennen al zichtbaar en na 15 dagen zijn deze ongeveer 1cm lang. Na 3 weken zitten ze voor ongeveer 75% in de veren en na 30 dagen volledig. Op 24 juni, ruim 6 weken nadat het eerste jong uit het ei was gekropen, zag ik het in de

volière vliegen. De eerste dagen zijn de jongen nog erg stuntelig, maar dat wordt snel anders. De jongen zijn bij het uitvliegen nog wat kleiner dan de ouders en ook de kleur is fletser. Drie weken nadat de jongen zijn uitgevlogen zijn ze zelfstandig en kunnen ze bij de ouders vandaan gehaald worden. Als er echter geen ruzies en vechtpartijen plaatsvinden, hetgeen zich bij mij nog niet heeft voorgedaan, laat ik de jongen gewoon bij de ouders in de volière vliegen. In hoeverre de oudervogels ook vreedzaam blijven bij een eventueel volgend broedsel weet ik niet, omdat mijn broedkoppel tot op heden altijd maar 1 broedsel per jaar grootbrengt. Mochten ze echter ooit besluiten tot een 2' broedsel, dan zal ik zeker de jongen bij de ouders weghalen. Hoewel de jongen reeds na 1 jaar geslachtsrijp zijn, is het veel verstandiger ze pas in hun 2' levensjaar in te zetten voor de kweek. De kans op succes is dan namelijk een stuk groter. Van een goed broedkoppel kun je jarenlang plezier beleven.

De voeding in gevangenschap

De voeding van mijn port-lincolnparkieten bestaat uit een zaadmengsel voor grote parkieten. Behalve dit zaadmengsel krijgen de vogels elke dag een mengsel van geweekt kiemzaad en eivoer/universeelvoer (1:1). De verhouding tussen het zaad en het geweekte kiemzaad/eivoer-mengsel is (ook) één op één. Twee keer per week meng ik, ondanks dat de vogels er ook vrij over kunnen beschikken, scherpe maagkiezel en oesterschelpengrit door het kiemzaad. Natuurlijk krijgen de vogels ook regelmatig (3 à 4x per week) fruit en groenvoer. Verder verstrek ik 2 keer per week een snee bruinbrood. Vooral als er jongen zijn eten ze hier graag van. De vogels, ook de jongen, doen het op deze voeding prima. Regelmatig ga ik in de zomer op zoek naar (onbespoten) gras- en onkruidzaden. Deze worden met een heggenschaar geknipt en in grote bossen neergehangen in de volière. Het is een genot te zien hoeveel plezier je de vogels hiermee doet.

Tekst en foto's: A. van Kooten

Bezoek ook eens mijn homepage: <http://www.vogelproblemen.nl>

port-lincolnparkiet met jongen van ca. 32 dagen oud

twenty-eightparkiet

Een koppel en zijn jongen

door Jan Bouwmeester

Man: gele zwartoog-Dominant Hollands bont + recessief bont.

Fysieke kenmerken: sierlijk type, maar niet zo fors. Zou bredere schouders (breedte tussen de vleugelbochten) moeten hebben.

De kop: de schedel zou breder moeten zijn en breder naast de snavel, heeft echter wel mooi zijaarts uitwaaierende voorhoofdsvoren.

De vogel zou dus fors(er) moeten zijn en de bevedering zou langer moeten zijn om als topvogel aangemerkt te kunnen worden.

Deze werd gekoppeld aan

Pop: opaline kobaltblauw geelmasker.

Fysieke kenmerken: stevige vogel die wat meer lichaamslangte zou moeten hebben. Heeft in verhouding een goede breedte tussen de vleugelbochten.

De kop: heeft wel een goede schedel en kopbreedte, maar de voorhoofdsvoren zouden meer zijaarts moeten uitwaaiëren.

Er is ook een goede breedte in het masker, wat een mooie volle indruk geeft.

Doel: dit koppel is samengezet om Hollands bonten te kweken. Hierbij moet ik het geluk hebben dat er een tussen zit die de

goede uitwaaierende voorhoofdsvoren van de vader heeft en de kopbreedte en de schouderbreedte van de moeder. Heb ik hierbij ook nog eens het geluk van een voldoende bontpercentage, dan ben ik helemaal gelukkig.

Kans: Beide ouders hebben voorouders die een goede kopbreedte hebben. Dus is de kans aanwezig dat er fysiek iets goeds uitrolt.

De kleurverwachting: 50% Hollands bont/rec bont en 50% normaal of opaline/rec bont.

De eerste ronde leverde mij vier jongen op waarvan de foto's ook bijgevoegd worden. Ik moet zeggen: het zo gehoopte geluk zit er ook bij.

Wat een geluksvogel voel ik mij; vier jongen waarvan twee zeer bruikbaar en nog Hollands bont ook!

Jong 4 De Hollands bont opaline grijsgroen blijkt na de jeugdruil toch een recessief bont te zijn.

Hoe kan mij dit nu overkomen? Dat ik met al mijn ervaring toch een verkeerde kleurbenaming aan een vogel geef.

Wel de ideale Hollands bonte lijkt qua kleur veel op een te zwaar getekende recessief bonte met dat verschil dat de Hollands bonte een witte iris heeft en die witte iris ontbreekt bij de recessief bonte. Nu ontbreekt bij alle jonge grasparkieten de witte iris, deze ontstaat pas als het jong ongeveer drie maanden oud is.

Een ander verschil is de kleur van de neusdop. Deze is bij de Hollands bonte hard blauw en bij de recessief bonte roze met een blauw waas. Ook het op kleur komen van de neusdop is vaak rond de derde maand.

Nog een ander verschil is de verervingwijze. De Hollands bonte vererft dominant en de recessief bonte vererft zoals de naam al aangeeft recessief.

Nu was ik ervan uitgegaan dat de moeder niet recessief bont vererft was, omdat in haar afstamming voor het laatst in 1996 een split recessief bonte voorkwam. Dus ik achtte de kans niet erg groot dat ze split recessief bont is. Maar nu geeft zij toch een recessief bonte, dus blijkt deze factor netjes al tien jaar verborgen te zijn meegeërfd wat blijkt omdat er nu in 2006 wel een recessief bont jong te voorschijn is gekomen.

Hollands bont opaline lichtgroen. Fysiek al heel behoorlijk met een nette kopvlek en wat bonte penne, maar helaas te weinig bontvorming op het lichaam.

Opaline grijsgroen. Fysiek zeer matig.

Hollands bont opaline grijsgroen. Fysiek zeer matig. Bontpatroon heel slecht. Heeft alleen een kopvlek en een bonte staartpen en dat is alles, dus veel te weinig bontvorming.

Recessief bont

opaal kobaltblauw geelmasker

Hollands bont opaline grijsgroen. (blijkt recessief bont te zijn) Poeh, dat is schrikken, dit is echt een heel goede en ook nog eens met een goed bontpercentage! Nou maar hopen dat hij zich verder goed ontwikkelt. Wat ben ik blij met deze vogel!

Mani gele zwartoog

osel

De

Zo nu en dan zien we Maar over welke kwartel

Recessief bartel

In de volksmond 'gele' kwartels genoemd

Op tentoonstellingen zag ik in de jaren 1998 – 2002 gele kwartels met de naam 'Afrikaanse kwartels'.

In mijn ogen vergelijkbare dieren zag ik ook met de naam 'Japanse kwartel kleurslag isabel'.

Enkele jaren later werden op tentoonstellingen van de NHDB (Nederlandse Bond van Hoender-, Dwerghoeder-, Sier- en Watervogelhouders) deze kwartels ingeschreven onder de naam Japanse kwartels kleurslag Afrikaans.

De Afrikaanse kwartel en de Japanse kwartel kleurslag isabel en kleurslag afrikaans zijn overwegend geel. De Japanse kwartel wildkleur is bruin tot roodbruin. De genoemde dieren hebben allemaal grof-weg dezelfde tekening. Dit artikel beschrijft de dieren niet in detail. De foto's geven een goed beeld van deze kwartels en dat is voor dit artikel voldoende.

Mijn interesse was gewekt, vooral ook omdat ik na lang zoeken drie Afrikaanse kwartels kon kopen. Het was niet gemakkelijk deze gele kwartels te vinden, omdat ze op dat moment erg zeldzaam waren. Bij mijn eerste kuikens uit een paring van 'geel' met 'geel' werden er behalve gele kuikens ook bruine kuikens geboren die op volwassen leeftijd precies leken op de Japanse kwartel wildkleur. Kortom, ik vond dit allemaal nogal onduidelijk en daarin was ik niet de enige. Om meer duidelijkheid te krijgen ben ik op onderzoek uitgegaan.

Op onderzoek

Via Internet zocht ik contact met bedrijven die jachtsafari's organiseren in zuidelijk Afrika, en met de universiteiten van Kaapstad en

Johannesburg. Zij vertelden mij dat de Afrikaanse kwartel de gewone *Coturnix coturnix* is, dus de Europese kwartel. Deze kwartels in zuidelijk Afrika zijn wel iets donkerder (vooral op de rug) dan onze Europese kwartels. Dit leek dus helemaal niet op de gele kwartels die ik in mijn hok had. Verder heb ik 7 standaardwerken over vogels (literatuurlijst nr. 1 t/m 7) doorgenomen, maar geen bewijs gevonden voor het bestaan van Afrikaanse kwartels. Het is glashelder dat er geen Afrikaanse kwartel als soort bestaat. De Afrikaanse kwartel is slechts een streeknaam voor de in zuidelijk Afrika voorkomende Europese kwartels. In die streken gebruikt men vaak 'eigen' namen. De harlekijnkwartel wordt bijvoorbeeld de 'bontkwartel' genoemd. Verder zoeken op Internet naar gele kwartels leverde informatie en foto's op over 'yellow' (gelige) kwartels met namen als Manchurian (Golden), Manchurian (Speckled) Blondes of Italian quails. De beste informatie vond ik in Canada bij het Quail Genetic Resource Centre, University of British Columbia (nr. 8). Al deze kwartels leken veel op mijn dieren en op Afrikaanse kwartels die jaren geleden in het tijdschrift AVICULTURA werden beschreven. Thear beschrijft de kleur Manchurian als een kleurmutatie van de Japanse kwartel (nr. 9).

Verder zoeken in wetenschappelijke genetische literatuur

Ik vond in deze literatuur informatie over de 'yellow' (gele) kleurmutant van de Japanse kwartel, die in 1967 in Japan is ontdekt (nr. 10 – 13). Deze kleurmutant leek precies op mijn Afrikaanse kwartels. De gele kleurmutatie wordt door één enkel gen bepaald. Een gen is een klein onderdeelje van de chromosomen (dragers van erfelijke

hem: de 'gele' kwartel. hebben we het dan?

Pop'opaal kobaltblauw geelmasker

eigenschappen) dat bepaalt hoe een eigenschap – zoals de kleur - eruitziet. Het gen voor geel overheerst het gen voor wildkleur. Het gen voor geel is dus dominant en noemen we Y. Het gen voor wildkleur is recessief en noemen we y. Alle genen zijn in tweevoud aanwezig. Onderzoek toonde aan dat de gele kleurmutant alleen bestaat in een heterozygote vorm. Heterozygoot betekent enkelvoudig aanwezig. In gencode geschreven ziet een heterozygote gele mutant er dan uit als Yy. Een wildkleur Japanse kwartel is homozygoot (dit betekent in tweevoud aanwezig) voor wildkleur. In gencode schrijven we wildkleur als yy. Homozygote gele kleurmutanten met de gencode YY kunnen niet bestaan. Deze dubbelgele YY-dieren sterven al in de eerste 48 uur van het broedproces. Het gen voor geel in tweevoud is dus dodelijk of letaal. Met de gencodes stellen we vast welke dieren worden geboren uit 'geel met wildkleur' en 'geel met geel'. Een paring van geel (Yy) met wildkleur (yy) en omgekeerd levert vier combinaties op van de genen Y en y:

	y	y	
Y	Yy	Yy	= 50% geel
y	yy	yy	= 50% wildkleur

Deze paring geeft (gerekend over grote aantallen) dus 50% gele en 50% wildkleurige kwartels. Bij kleine aantallen is het toeval van grote invloed en kunnen de percentages afwijken. De paring geel (Yy) met geel (Yy) geeft ook vier combinaties:

	Y	y	
Y	YY	Yy	= 50% geel
y	Yy	yy	= 25% geel en 25% wildkleur

In theorie is de uitkomstverhouding 75 – 25% voor respectievelijk geel en wildkleur. In de praktijk is de verhouding echter 67 – 33% voor geel en wildkleur. Deze verhouding is het gevolg van de 25% die homozygoot is voor het gele gen (YY) en afsterft in het broedel. Deze embryo's sterven af binnen de eerste 48 uur van het broedproces en zijn nog zo klein dat we deze eieren zien als onbevuchte eieren. Vandaar dat de gele kwartel werd beschreven als de kwartel met verminderde vruchtbaarheid (nr. 11). We weten nu dat dit niet juist is. Het deel van de eieren dat niet uitkomt is wel bevrucht, maar bevat afgestorven YY-embryo's. Paren we wildkleur yy-dieren, afkomstig uit 'geel met wildkleur' of 'geel met geel', dan krijgen we 100% wildkleurige dieren. Het Y-gen voor geel is bij deze dieren verdwenen en komt ook niet meer terug. De vraag is nog wel of de wildkleur die geboren wordt uit gele ouders exact gelijk is aan de zuivere wildkleur. Hier moet nog grondig naar gekeken worden.

Hoe zien de gele kwartels eruit?

Als we uitgaan van de wildkleur, dan kunnen we zeggen dat het donkerbruine pigment verdund is tot buffkleurig. Bij de hen is deze verdunning van het pigment echter iets sterker en daardoor lichtgeel.

De /

Omdat de lichaamskleur bij deze kleurslag lichter is geworden, komt de tekening vooral op de rug erg opvallend over. Bij de haan is deze tekening roodbruin met de lichte nerven. Bij de hen is de rugtekening harder van kleur, met meer zwarte en in mindere mate roodbruine tekening. Ook bij deze kleur is de lichte streeptekening op de flanken aanwezig.

Bij de hennen zien we nogal eens een zware donkere tekening op de flanken. Deze dieren beschikken over extra pigment en zijn daardoor minder geschikt voor tentoonstellingen, maar hebben zeker fokwaarde. De borstkleur en tekening zijn vergelijkbaar met de wildkleur, behalve dat de grondkleur natuurlijk ook verdund is. Bij de haan is daardoor nog een iets roodbruine gloed te zien. De koptekening met de aanwezige keelaftekening blijft onveranderd. Het verschijnsel dat in de paartijd de kopkleur bij de haan verandert in roodbruin, zien we ook bij de gele Japanse kwartel.

Is het alleen een kleurverschil of zijn er nog meer verschillen tussen de Japanse kwartel wildkleur en de gele?

Volgens de literatuur is de gele Japanse kwartel iets kleiner dan de wildkleur. De NHDB schrijft voor alle kleurslagen van de Japanse kwartel ringmaat 6.0 voor. De ervaring leert dat er nog wel wat variatie in lichaamsgrootte en in pootdikte voorkomt bij de gele kleurslag. De ringmaat 6.0 voldoet in de praktijk echter goed.

Vaak wordt gezegd dat de gele kwartels wat rustiger en gemoedelijker zijn dan de wildkleur. De gele dieren zijn voor mijn gevoel ook gemakkelijker tam te krijgen.

In de literatuur wordt verder vermeld dat er bij de gele meer uitval in de opgroeiende periode voorkomt dan bij de wildkleur. Waarschijnlijk is dit het gevolg van een sterke inselectie. Ook wordt wel beschreven dat de gele kwartelhanen minder vaak kraaien dan de wildkleur. Dit feit kunnen we niet bevestigen. Voor andere kleurslagen van de Japanse kwartel is dit wel het geval.

De legkracht varieert wel binnen stammen, maar lijkt sterk op die van de wildkleur Japanse kwartel. Deze legkracht is meestal formidabel. Vele hennen leggen maandenlang bijna elke dag een ei. Het uitkomen van de eieren is bij beide 'kleuren' hetzelfde. De kuikens komen snel uit het ei: van eerste aanpakken tot uitkruipen binnen enkele uren.

Conclusie

De gele kwartels die voorheen verschillende namen droegen (zoals Afrikaanse kwartel, Japanse kwartel isabel, Japanse kwartel kleurslag Afrikaans) zijn Japanse kwartels kleurslag geelwildkleur. Deze kleurbenaming is vastgesteld door de sier- en watervogelstandaardcommissie van de NHDB en wordt ook opgenomen in haar nieuwe siervogelstandaard.

De Afrikaanse kwartel als soort bestaat niet. De naam 'Afrikaanse kwartel' is slechts een lokale naam in zuidelijk Afrika en is in Nederland in de afgelopen jaren ten onrechte gebruikt voor een kleurmutatie van de Japanse kwartel.

Meer informatie over de Nederlandse DFKP-club

De Nederlandse DFKP-club heeft de volgende kleine siervogels onder haar hoede: oorspronkelijke duiven, lachduiven, diamantduiven, frankolijnen, kwartels en patrijzen. Haar website is te vinden onder www.nhdb.nl/dfkp.

Tekst en foto's: Henk Slijkhuis
Voorzitter Nederlandse DFKP-club en PR

Literatuur

- 1 A first guide to South African Birds. 1950. L. Gill. Cape Town Maskev Miller Ltd.
- 2 Roberts' birds of Southern Africa. 1985. G.L. Maclean. Cape Town: J. Voelcker Bird Book Fund
- 3 The birds of Africa, Volume II. 1986. E.K. Uiban, C.H. Frey en S. Keith. Academic Press New York
- 4 The Quails, Partridges and Francolins of the world. 1988. P.A. Johnsguard. Oxford University Press
- 5 Handbook of the birds of the world. Volume 2. 1994. J. del Hoyo, A. Elliott en J. Sargat. Lynx Edicions, Barcelona
- 6 Wachteln, Rebhühner, Steinhühner, Frankoline und Verwandte. 2001. Dr. H.S. Raethel. Oertel + Sporer, Reutlingen
- 7 Pheasants, Partridges and Grouse. 2002. S. Madge, P. McGowan. Christopher Helm, London
- 8 Internet URL: www.agsci.ubc.ca/ubcquail/Research/plumage/Yellow.html
- 9 Keeping quail: A guide to domestic and commercial management. 1994. K. Thear. Broad Leys Publishing Company, Essex, UK
- 10 Yellow feathered Japanese quail. K. Homma, S. Shumija en M. Jinno. Jap. J. of Zootechnological Science 38 (1967): 163-166
- 11 The gene of golden plumage colour linked with lower fertility in Mangurian Golden quail. B. Kraszewska-Domanska en B. Pawluczuk. Theoretical and Applied Genetics 51 (1977): 19-20
- 12 Genetics of plumage color mutants in Japanese Quail. R.E. Truax en W.A. Johnson. Poultry Science 58 (1979): 1-9.
- 13 Yellow: a mutant plumage color, segregating independently from brown, in Japanese quail. C.W. Roberts en J.E. Fulton. Canadian Journal of Genetics and Cytology 22 (1980): 411 - 416.

Van de speciaalclub Afrikaanse Prachtvinken

In februari 2007 is het precies 11 jaar geleden dat de Speciaalclub Afrikaanse prachtvinken werd opgericht. Onze doelstelling was en is nog steeds het bevorderen van de kweek van de Afrikaanse prachtvinken. Het liefst op een natuurlijke manier. In die 11 jaar werd deze doelstelling door honderden vogelliefhebbers onderschreven en inmiddels zit er veel ervaring bij onze vereniging. En dat is belangrijk, zeker in deze tijd. Vogelziekten en andere beperkingen op het importeren en houden van vogels nemen hand over hand toe.

Als deze maatregelen gehandhaafd blijven, zal de verwachting zijn dat de

Afrikaanse prachtvink een zeldzaamheid zal worden op onze tentoonstellingen.

Hiertegen moeten wij wat ondernemen en onze krachten bundelen. Daartoe houden wij bijeenkomsten, waar kennis en ervaring uitgewisseld worden en bovendien... vogels geruild en ge- en verkocht kunnen worden, zodat een ander weer gelukkig gemaakt kan worden met een vogel die bij hem ontbreekt. Voor meer informatie over onze speciaalclub kunt u terecht op onze website: www.scapnl.com

U treft hieronder een beschrijving van de blauwfazant, die de logovogel van onze speciaalclub is en een kweekverslag van een van onze leden over de kweek ermee.

Wij wensen u veel leesplezier.

Blauwfazant (*Uraeginthus bengalus*)

Relatie

De blauwfazant behoort tot de blauwe astriden. Tot deze groep behoren ook de angolablauwfazant (*U. angolensis*), blauwkopblauwfazant (*U. cyanocephala*), granaatastrilde (*U. granatina*) en purpergranaatastrilde (*U. ianthinogaster*). De blauwfazant is het meest verwant aan de angola- blauwfazant. Het kan behoorlijk moeilijk zijn om een pop blauwfazant te onderscheiden van angola-blauwfazanten, vooral bij enkele vogels. Het blauw van de blauwfazant is echter veel helderder in vergelijking met een meer groenig blauw van de angola's. Behalve de nominatform bestaan er van de blauwfazant vier ondersoorten: *U. b. ugogoensis*, *U. b. littoralis*, *U. b. katangae* en *U. b. brunneigularis*. Deze laatste ondersoort wordt ook wel bruinkopblauwfazant genoemd.

Beschrijving nominatform (*Uraeginthus bengalus bengalus*)

Man: 12,5cm. Wangen, keel, borst, flanken en buik hemelsblauw, buik tussen de poten lichtbruin, bovendelen bruin, rode niervormige wangvlek, snavel rozeachtig met een zwarte punt en snijvlakken, poten vleeskleurig.

Pop: als man, maar mist de rode niervormige wangvlek. Ook is het blauw matter.

Beschrijving ondersoorten

Uraeginthus bengalus ugogoensis

Donkerder bruin, bruin op de kop van de pop uitgebreider.

Uraeginthus bengalus littoralis

Iets kleiner dan de nominatform en de wangvlek is ook kleiner.

Uraeginthus bengalus brunneigularis

Pop heeft een volledig bruine kop, kin blauwig.

Over de man bestaat onduidelijkheid, maar wat we gezien hebben in de balgencollectie van Naturalis in Leiden, heeft de man geen rode

wangvlek en het blauw van de wangen komt niet boven het oog uit. *Uraeginthus bengalus katangae*

Donkerste blauwfazant, pop heeft veel blauw op de kop, onderdelen bruin, borst blauwbewaasd.

De vroeger beschreven ondersoorten *perpallidus*, *schoanus* en *ugandae* worden nu als synoniem met de nominatform beschouwd.

Geluid

De contactroep bestaat uit zachte tsie-tsiegeluiden. De alarmroep bestaat uit snel achter elkaar uitgebrachte korte te-te-te-klanken. Zowel de man als de pop zingt een aardig vrij hoog deuntje.

Verspreidingsgebied

Het blauwfazantje komt in grote delen van Midden-Afrika voor. De nominatform wordt gevonden van Senegal tot Eritrea en tot West-Kenia en Oeganda. In Noord- en West-Tanzania komt *U. b. ugogoensis* voor, terwijl *U. b. littoralis* de kustgebieden van Kenia en Tanzania bewoont. De bruinkopblauwfazant, *U. b. brunneigularis*, komt voor in een klein gebied in de hooglanden van Kenia. De laatste ondersoort, *U. b. katangae* wordt gevonden van Angola tot Zambia.

Biotoop

In het verspreidingsgebied wordt de blauwfazant voornamelijk aangetroffen in de drogere gebieden, mits er water voorradig is. Deze soort wordt meestal gezien in paartjes of kleine familiegroepjes.

blauwfazant-man

blauwfazant-pop

Gedrag

Als ze in het wild gezien worden in gemengde groepen, is dat meestal omdat er iets te halen is. In de volière kunnen ze gehouden worden in een gemengde vlucht, alleen in de broedtijd kunnen ze wat agressief worden. Een paartje kan niet samen gehouden worden met dezelfde soort of met leden van dezelfde familie.

Invoer

De blauwfazant behoorde vroeger tot de regelmatig geïmporteerde vogels. Met de nu geldende importstop worden er dus geen Afrikaanse prachtvinken meer ingevoerd.

Voedsel

Voedsel, dat voornamelijk bestaat uit graszaden en termieten, wordt van de grond opgescharreld. Vliegende insecten worden ook wel in de lucht gegrepen. In de volière kunnen ze behandeld worden als de overige Afrikaanse prachtvinken.

De kweek

Het nest wordt meestal gebouwd op een hoogte van 1 tot 9m in doornige struiken of bomen. Van grassen wordt een vrij klein, rond

nest gebouwd. Het nest heeft een zijgang en de broedkamer wordt afgewerkt met zacht materiaal. De blauwfazant behoort tot de makkelijkere te kweken Afrikaanse prachtvinken. Er worden regelmatig broedresultaten met deze soort behaald. De man begint te bouwen, waarna de pop het nest afwerkt. Als het nest is afgewerkt, worden er 3 tot 6 witte eitjes gelegd, die overdag door beide ouders bebroed worden. 's Nachts neemt de pop de broedtaak over. Na 11 tot 12 dagen komen de eitjes uit.

Opfokvoer jongen

In de natuur worden de jongen grootgebracht met halfrijpe zaden en insecten. Ook in de volière worden de jongen de eerste dagen met kleine insecten gevoerd, later ook met halfrijpe graszaden. Eivoer mag niet ontbreken. Er zijn berichten over blauwfazanten die hun jongen uitsluitend met eivoer grootbrachten.

Geraadpleegde literatuur:

Das Prachtvinkenbuch - Horst Belfeld
Finches & Sparrows - P. Clement, A. Harris & J. Davis
Estrildid Finches of the World - Derek Goodwin

Kweekverslag Blauwfazant

Mijn kweekkoppel blauwfazanten bestaat uit een wildkeur pop en een mutatie man, namelijk een geelwang. De rode niervormige wangvlek is bij deze mutatie oranje en ook de snavel neigt meer naar het oranje toe. De man was import en had ik overgenomen van Pieter van den Hooven.

De vogels zitten in mijn kweekruimte. Dit is een zolderkamer, waarin 3 vluchten en verscheidene broedkooien staan. Het koppel blauwfazanten zat in een van de vluchten. Deze vlucht is 2 m diep, 1m breed en aflopend van hoogte. Het is een echte gezelschapsvlucht, waarin o.a. ook rode-druppelastrildes, roodmaskeraurora-astrildes, forbespagaaiamadines, kleine cubavinken, bichenowastrildes, bruine diamantduiven en chinese dwergkwartels zitten, van elk een koppel. De chinese dwergkwartels hebben momenteel weer 7 natuurbroedjongen. Zowel de hen als de haan zorgt voor de kuikentjes.

In de vlucht is veel nestgelegenheid. Verschillende nestkastjes zijn op verschillende hoogtes gehangen. Ook staan er kunststofboompjes op de grond. Als nestmateriaal wordt het volgende gegeven: bruin en wit kokosvezel, sisal, sharpie en gras. Dit gras verzamel ik 's winters als het gevroren heeft. Het gras wordt hierdoor erg zacht. Favoriet voor de afwerking zijn witte veren, die uit een kussen komen. In een gemengde vlucht is het vaak moeilijk om erachter te komen wie nu

een nest aan het bouwen is. Een goede tip is dan om witte veren te geven en er even bij te blijven staan. De nestbouwers zullen dit direct in het nest verwerken en zo kom je erachter wie waar bezig is. Terug naar de blauwfazanten. Begin mei 2000 hadden de blauwfazantjes 1 jong en 2 onbevuchte eieren. Het jong werd helaas niet gevoerd. Eind mei hadden ze al weer 4 eieren. Op 9 juni waren er 2 jongen, twee dagen later lagen er 4 jongen in het nest. Deze jongen werden na een dag of 5-7 geringd met 2,3 mm. Op 25 juni vlogen deze jongen allemaal uit.

De voeding bestond uit zaad, Aves' eivoer, buffalowormen, ontdooide pinkies, fruitvliegjes, miereneitjes en kiemzaad. Na de jeugdruï bleek dit nest uit 3 mannen en 1 pop te bestaan. Helaas zijn de pop en een van de mannen doodgegaan. De bedoeling was deze pop tegen haar vader te zetten en dan hopelijk geelwangblauwfazantjes te kweken. De wangen van de jonge splitmanntjes zijn gewoon rood. In het najaar is ook de geelwangman doodgegaan.

Dit jaar (2001) heb ik een jonge man tegen zijn moeder gezet, helaas zonder resultaat. Half juni kwamen er twee Belgische vogelvrienden op bezoek die erg veel belangstelling hadden voor de splitman. Ik heb deze man meegegeven, hopelijk krijgen zij er jongen van.

Klaas Bouwman

VOGELS UIT CURAÇAO deel 8

Sulkerdiefje (*Coereba flaveola*)

Waarschijnlijk is dit de populairste vogel op de Antillen. De gele buik en de zwarte rug vormen een mooi contrast. De inlandse naam is Barika. Het dat geelbuikje betekent.

Zijn Nederlandse naam dankt hij aan het feit dat het zich zo aan het menselijk milieu heeft aangepast, dat hij zeer bedreven is in het leeghalen van suikerpotten op ontbijt- en koffietafels. Ook andere zoetigheid wordt graag opgenomen zoals limonade.

De nesten worden behalve in bomen en struiken ook vaak aangetroffen in lampenkappen en sierhekwerk. U kunt dit een beetje vergelijken met de mezen in Nederland.

Onder natuurlijke omstandigheden haalt het sulkerdiefje nectar uit bloemen en net als de kolibrie pikt hij een gaatje onder in de bloem als de nectar er diep zit. Ook vruchten worden aangepikt, zodat ze zich te goed kunnen doen aan het zoete sap.

Ze broeden het gehele jaar door waarbij het ene nest na het andere wordt gebouwd.

Als u op Curaçao bent, komt u dit fraaie vogeltje ongetwijfeld tegen. Hij komt algemeen voor, vooral in tuinen met bloeiende planten. Ook zie je bij huizen regelmatig flesjes hangen met suikerwater erin, waarbij ze dan ook altijd in de buurt zijn. Hier gaat de vergelijking qua gedrag weer op met de mezen in Nederland.

TEKST EN FOTO'S: NOS PARANAN

Met dank aan Dr. B.A. de Boer van de dierenbescherming van Curaçao.

Rüppells papegaai

Foto: Peter Diederichsen/Jan de Wit

Rüppells papegaaien behoren tot de Afrikaanse langvleugelpapegaaien. Zij komen van oorsprong uit Zuidwest-Angola en Noord- en Centraal-Namibië.

De poppen lijken in kleur op de mannen, doch hun onderrug, stuit en bovenstaartdekveren zijn blauw, de onderstaartdekveren zijn matter blauw. Ondanks zijn grootte van 22 à 23 cm geeft de Rüppells papegaai in vergelijking met het bonte boertje de indruk veel groter en sierlijker te zijn. Als men hen goed bekijkt, valt de

grote gele vlek op de vleugelpunten meteen op. De ogen bezitten een intensief roodbruine iris, door een zwarte oogring omrand. De algemene grijze indruk verandert bij een wat langere observatie van zilvergrijze delen rond de oren naar donkergrijs op borst en buik tot aan de goed te onderscheiden brede lichtgeel gezoomde veren op de vleugels. De volwassen poppen kan men hierdoor gemakkelijk van de mannen onderscheiden. De stuit en de bovenstaartdekveren zijn kobaltblauw. Jonge Rüppells papegaaien lijken na het volwassen worden op de poppen. Als er echter vogels van beide geslachten in het nest voorkomen kan men gemakkelijk de mannen en de poppen uit elkaar houden vanwege de aanwezigheid van het blauw, dat bij de mannelijke vogels zwakker aanwezig is. De snavel is zwart en bezit bij een goede huisvesting weinig grijswitte hoornplaatjes. Het zijn levenslustige vogels, die op basis van hun afmetingen gemakkelijk in een kooi gehouden kunnen

worden, als hun nieuwsgierigheid en ondernemingsdrang door redelijk wat vlucht en speelgoed wordt bevredigd. Ze zijn vriendelijk en vertonen reeds na een korte periode geen paniekreacties meer. Ze houden alles goed in de gaten en weten na korte tijd, van wie er een bedreiging kan uitgaan en wat ze als normaal mogen beschouwen. Ze kunnen zonder overdrijven als de vriendelijkste, properste en levenslustigste vertegenwoordigers van alle langvleugel-papegaaien beschouwd worden.

Het geluid dat deze vogels voortbrengen, mogen we als aangenaam beschouwen, nooit schrill of te luid, meestal is het enkel wat tijpen of een begin van neurien. Als voeding geven we deze vogels een in de handel verkrijgbare mengeling voor papegaaien bestaande uit overwegend cardi in plaats van zonnebloempitten, paddy, haver, tarwe, kanariezaad en gienssoorten, boekweit en een weinig zonnebloempitten. Daarbij komen nog vruchten en fruit, bessen en groenvoer, appel(gouden), rode paprika, wortelen, druiven, rozenbottels, kiwi, halfrijpe maïs, sinaasappelen, mandarijntjes, perziken, enz. Verder is aanvulling van vitaminen/mineralen aan te bevelen. Ook kunnen we nog gekiemde duivenmengeling verstrekken bestaande uit overwegend maïs, erwten, tarwe, linzen en onkruidzaden. Als je een afwisselende voeding zoals hierboven beschreven aan de vogels voorzet, ben je verzekerd van een lange en gezonde levensperiode in onze kooien en volières. Aan hun verblijf stellen Rüppells papegaaien geen erg grote eisen, als ze maar vlucht genoeg krijgen. Dus moeten kooien en volières voorzien zijn van de nodige, liefst natuurlijke zitstokken zo ver mogelijk uit elkaar evenals doorlopend fruit- of wilgentakken om op te knagen. Baden doen de vogels erg graag en ze willen eveneens genieten van een lauwe broes uit een bloemenspuit. Ze houden erg veel van zon en frisse lucht, doch moeten steeds de schaduw kunnen opzoeken. Voor alle liefhebbers bij wie het kleurenpalet geen voorkeur geniet, kunnen we de Rüppells papegaaien echt aanraden, want het zijn vriendelijke vogels die je veel vreugde kunnen schenken, zeker als je er mee wilt gaan fokken.

Door Ger Essenberg

Tiaris canora

kleine cubavink

Deze ongeveer 9 cm grote vogeltjes komen van oorsprong uit Cuba. Daar vinden we ze in de droge steppen en voeden zich vrijwel alleen met gras- en onkruidzaden en groenvoer. Ze leven paarsgewijs en de mannetjes zijn zeer agressief tegenover soortgenoten die het broedterritorium bezoeken. Ze laten een zacht fluitend en tinkelend liedje van slechts enkele tonen horen. De popjes zijn goed van de mannetjes te onderscheiden: voorhoofd en masker zijn bruinachtig, terwijl de gele halsband veel minder sprekend is. Cubavinken zijn temperamentvolle vogels, meerdere koppeltjes bij elkaar kunnen tot problemen leiden. Vooral in de broedtijd zullen meerdere mannetjes elkaar heftig bestrijden. Niettemin kunnen ze met andere soorten in alle vrede leven en zijn dan ook erg geschikt voor de tropische volière. Ze zijn goed paarsgewijs in broedkooien te houden, maar een beplante volière geniet de voorkeur. Een soortgelijke opmerking zou ook over de nestgelegenheid gezegd kunnen worden. Houten halfopen nestkastjes worden wel door ze geaccepteerd, maar als ze in een beplante volière gehuisvest zijn, zal er eerder een nestje worden gebouwd in een dichte struik. Ze schromen er trouwens ook niet voor om nesten van andere vogels in beslag te nemen, die ze naar eigen inzicht verbouwen, voordat er eitjes worden gelegd. Van grashalmen, mals hooi, sisaldraadjes, kokosvezel en veertjes maken ze een kogelrond nestje met een klein invleggat in de zijkant. Beide seksen zijn

actief bij de nestbouw betrokken. Een legsel bestaat gemiddeld uit 3 à 4 groenachtig tot lichtblauwe met roodbruine, paars- of grijsachtige stipplijcs voorziene eitjes. De broedduur bedraagt ongeveer 12 tot 14 dagen en zowel man als popje broeden om beurten, soms ook wel gezamenlijk vooral in de nachtelijke uren. Pas uitgekomen jongen hebben direct al wat donsveertjes op het lichaam maar het meest vallen dan de vuilwit- tot geelgekleurde snavelhoeken op. Als ze ongeveer 6 tot 8 dagen oud zijn, kunnen ze worden geringd, ringmaat 2.3mm. Om die jongen te ringen dienen ze wel met zorg uit het nestje te worden geplukt en wel zodanig dat dat nestje zo goed mogelijk intact blijft. Op een leeftijd van ongeveer 4 weken vliegen de jongen uit. Tegen die tijd kun je ze regelmatig met hun kopjes voor de nestingang zien zitten van waar ze aandachtig de directe omgeving verkennen. Pas uitgevlogen cubavinken zijn ongeacht het geslacht eenvoudig van kleur. Ze lijken dan allemaal uiterlijk op volwassen popjes. Weer een maand later zijn ze, na gedurende die tijd nog door beide ouders gevoerd te zijn, zelfstandig en weten ze goed aan hun kostje te komen. De jeugdruil breekt vrij kort daarna in en 4 tot 5 maanden later zijn het echt volwassen cubaantjes, hoewel ze op een leeftijd van anderhalf jaar op hun moest zijn. Een eerste broedsel wordt al vrij spoedig door een tweede, zelfs wel eens door een derde gevolgd. In die gevallen is het verstandig de zelfstandige jongen van het voorgaande broedsel uit te vangen en apart te plaatsen. Dit ter voorkoming van felle aanvallen van het mannetje dat, of het nu wel of geen kinderen van hem zijn, alleen maar rivalen in ze ziet. Hoewel het echte zaadetertjes zijn en hun hoofdschotel dient te bestaan uit een goede kwaliteit prachtvinkenzaden en onkruidzaden, doen we er goed aan dit menu aan te vullen met een universeelvoer waardoorheen wat vers groen en wat meelwormpjes e.d.

Fok van witwanggaailijsters

Ik heb al 2 jaar een witwangman opgekooit zitten voor de zang (een hele goede). Tien jaar geleden heb ik ook witwangen gefokt, maar die heb ik toen met 6 dagen uit het nest gehaald en met de hand grootgebracht, want de man van toen was zeer agressief. Dit jaar heb ik van een collega-voegelvriend een witwangman geruild tegen een pop om te proberen ermee te kweken, want de witwangen worden schaars. In januari heb ik de 2 witwangen in de voliëre gezet (10m lang, 2m hoog en 1.80m diep).

In begin april heb ik verschillende bloempotten en manden in het groen opgehangen. Ze begonnen meteen met allerlei materiaal te slepen zoals berkentakjes en stro, maar vooral hennepstouw. Ik voerde in de tussentijd het levend voer op zoals meelwormen, buffalo's en diepvrieskrekels. Rond 8 april begonnen ze te nestelen. Ik had in de bloemenmandjes een bodem van stro gemaakt en dat vonden ze wel interessant. 20 april zat mijn pop dik op de grond. Oei, dacht ik, legnood. Ik heb de pop gewoon in de kooi laten zitten, de man voerde de pop op de grond. Ik heb een cocktail aan medicijnen gegeven zoals ESB-3, Codiciline en een wormkuur erachteraan. Zij knapte na 2 dagen volledig op en begon weer verder te nestelen. Op 18 april zag ik de pop op het nest zitten. Ik dacht dat ze wel gelegd zou hebben en op 1 mei zag ik

dat ze inderdaad op 4 eieren zat. Ze broedde precies onder het overkapte gedeelte van de voliëre. De eieren zouden rond 12 à 13 mei uitkomen. Toevallig hadden we toen een weekend Parijs geboekt, maar mijn dochter zou alles aanvullen wat voedsel betreft zoals pinky's, buffalo's en witte meelwormen. Het levend voer laat ik door vitaminen lopen zodat ze het op kunnen nemen. Zondagsavond kwamen we thuis en ik liep meteen naar de voliëre. Mijn dochter had zacht gepiep gehoord, dus dat was een goed teken. 's Maandags was ik vrij, dus vroeg op. Op afstand heb ik met een verrekijker de pop en de man zien voeren. Maandags kwam een

voegelvriend kijken, hij was erg benieuwd. Op datzelfde moment waren beide oudervogels van het nest, dus heb ik kunnen kijken. Normaal is de man niet agressief, maar toen ik in de kooi wilde gaan kijken, vloog hij boven op mijn hoofd. Toch heb ik nog vlug gekeken en zag een nest vol jongen. Zo gingen de dagen voorbij. 's Avonds maakte ik 2 zakjes met pinky's, krekels en wasmotlarven die ik in de diepvries bewaarde. 's Morgens haalde ik deze uit de diepvries en liet ze ontdooien waarna ik ze in de kooi kon zetten op twee verschillende plaatsen. Mijn

dochter leerde voor haar examens en gaf heel de dag door levende witte meelwormen. 's Middags om 2 uur was ik zelf weer thuis en gooide handen vol levende buffalo's in de kooi die de vogels overal tussen de bladeren vandaan haalden. Mijn man is zo tam dat ik hem witte meelwormen uit de hand voor die ik eerst door een vitaminepreparaat haal (calcium 40+ en omni-vit). De meelwormen maak ik eerst vochtig, want dan plakt het goed, zodat ik zeker weet dat ze de vitamines en kalk binnenkrijgen. De man gaat vervolgens meteen voeren.

Zondag 21 mei ging ik weer kijken met mijn foto toestel in de hand. Het waren er 3 en ze zaten al aardig in de stoppels. Er lag nog een onbevruucht ei in het nest dat ik heb verwijderd. En toen werd het slecht weer, regen, regen, regen en nog eens regen. De jongen zouden rond 25 mei uitvliegen of beter uitkruipen, want vliegen kunnen ze nog niet. Die hele week regende het en ook die donderdag dat ze zouden uitvliegen. Het was die avond een kabaal van

jewelste en dat betekende dat ze uitgevlogen waren. Nu maar afwachten of ze tegen de regen en de kou konden.

Overdag verschole ze zich tussen de klimop en de laurier. Tegen de avond kwamen ze tevoorschijn en wandelden ze door de kooi. Als het donker wordt, lokken de ouders hun jongen naar een hoger gelegen tak om te slapen.

Opvallend vond ik dat de ouders 10 keer achter elkaar voerden en dan weer 1 à 2 uur niet. Als ze uitvliegen, zijn ze vrij klein en hebben ze nog geen staart. Deze begint na het uitvliegen pas door te groeien. Een dag of 4 na het uitvliegen zie je ze steeds meer en dan vooral in de avond. Je ziet ze dan van de ene tak naar de andere tak 'vliegen'. De man en de pop blijven samen voeren, vooral als ik naar de kooi kom met vers voer. Ik voer zo vaak mogelijk, want telkens als je bij de kooi komt, denken ze dat ze iets lekkers krijgen. Ze hebben in die tijd heel veel regen en kou moeten doorstaan, maar dat deert hen in het geheel niet. Na een week slecht weer brak de zon weer door. Ik heb het gevoel dat ze beter tegen de kou kunnen dan tegen de warmte. Je zag ze vanaf een dag of 10 steeds meer en ze gingen zelfs 's avonds een bad nemen. Na 14 dagen dacht ik dat de ouders de jongen aan het verdrijven waren. Maar het bleek, dat de jongen zelf onderling ruzie begonnen te maken. Vanaf die tijd zag ik ze zelf ook levend voer

eten. Na 18 dagen heb ik ze in een aangrenzende voliëre geplaatst. De eerste dag gingen de ouders tekeer en probeerde de jongen te voeren.

De volgende dag zag ik de ouders alweer met nestmateriaal slepen, niet meer dan dat. Ze breken het oude nest af en slepen het door de kooi. De jongen geef ik pinky's en witte meelwormen door het universeelvoer, zodat ze het leren eten. Na een dag of 4 zag ik ze universeelvoer en korrels eten. Na een maand waren ze volledig zelfstandig. De ouders begonnen pas na lange tijd weer serieus te nestelen. Precies 2 maanden na het leggen van het eerste ei legde ze opnieuw, nu 3 eieren. Het was in die tijd zeer warm, ongeveer 35 graden. Ik heb de jongen, 3 stuks, na 4 dagen geringd met 5mm. Dat ging nog net en mijn advies is: ring ze niet met ringen die kleiner zijn dan 5mm, maar ring ze met 5 of 5,4mm en wacht niet te

lang. Probeer het na 4dagen, anders ben je misschien te laat. Na 10 dagen lag er 1 jong dood in het nest, het weer was zo warm dat de pop boven op het nest bleef zitten voor de schaduw, dus voerde ze te weinig. Het tweede jong is ook doodgegaan door de warmte. Van dit nest heb ik 1 jong over, dat ik na 31 dagen apart heb gezet. Ik heb daarna nog 1 nest met 3 jongen gehad en alle 3 zijn ze volwassen geworden (toen was het weer wat koeler). Het verschil tussen een man en een pop zie je vrij vlug na het uitvliegen. De mannen zijn iets flinker en de wang is dieper wit. De mannen begonnen bij mij ongeveer 40 dagen na uitkomen al te oefenen met zingen. Dan weet je zeker dat het een man is, want poppen zingen in het geheel niet. Ik heb tenslotte nog een tip: pak nooit een jong dat pas uitvliegt in de hand, want ze raken heel vlug in de stress. Ik heb een jong met licht afwijkende poten, omdat

ik hem in de hand heb genomen, toen hij 3 dagen uitgevlogen was. Hij raakte in de stress en bleef 2 dagen op de grond zitten en dat was niet goed voor de poten. Ik heb een dierenarts gebeld (Hedwig van der Horst) om advies te vragen en die zei dat ik hem met rust moest laten. Ze hebben tijdelijk zuurstofgebrek in de hersenen, als ze in de stress schieten en dat kan blijvend letsel of de dood tot gevolg hebben. Ik heb het eerder meegeemaakt met een jonge japanse nachtegaal die doodging. De jonge man is vrij goed hersteld en heeft er alleen maar een lichte kromming in de poten aan overgehouden. Het is een geweldige zanger geworden.

Eindresultaat

- *Eerste nest 3 jongen waarvan 1 man en 2 poppen
- *Tweede nest 1 jong en dat was een pop
- *Derde nest 3 jongen waarvan 2 mannen en 1 pop

Tekst en foto's: H. v. Elderen,

Aluminium voliëres

EUROKOOI

www.eurokooi.nl

- Voliëres naar uw eigen ontwerp
- Kompleet of zelfbouwpakket
- Onderhoudsvrij aluminium
- Diversen kleuren op voorraad (poedercoating)

kwaliteits

Aluminium voliëres

pb
Aluminium

Hoofdstraat 58
5683 AG Best
Tel: (0499) 374395
Fax: (0499) 375048
E-mail: info@eurokooi.nl

zaterdags geopend
van 9.00 tot 15.00 u.
of op afspraak

Pascal Hemel
De specialist in vogelkooien
Voliërebouw

Voliëres
Voliëre onderdelen
Geïsoleerde nachtverblijven
Dubbele kweekboxen
Broedmachines / Ziekenkooien
Luchtreinigers

Openingstijden:
Ma tms vr 09.00 tot 17.00 uur
Zat van 10.00 tot 17.00 uur
Woensdag gesloten

Slaghekkerweg 1b
7487 NA Beirto
Tel: 0547-292806
Fax: 0547-271541
E-mail: pascal.hemel@hetnet.nl
www.pascalhemelvolierebouw.nl
www.vogelhandelhemel.nl
www.g.nl

G&O
Kunststofkooien

De staartmees (*Aegithalos caudatus*)

Een zeer klein en beweeglijk vogeltje. Het overgrote deel van zijn 14cm totale lichaamslengte komt voor rekening van zijn staart. De kleuren die de ouder- vogels vertonen, zijn zwart met wit met een roze gloed. Bij de aarsstreek is het roodbruine te vinden bij deze vogels. Rond het oog is een klein geel randje te vinden. Het oogje zelf, snaveltje, de pootjes en nageltjes zijn zwart. Maar goed, iedereen kent deze vogels wel en anders verwijs ik u graag door naar de foto's.

Het staartmeesje is in bijna heel Europa te vinden en in grote delen van Azië. In de natuur kunnen twee broedsels per seizoen worden grootgebracht. Een nest bevat gemiddeld 8 eitjes die in een tijdsbestek van zo'n twee weken worden uitgebroed en deze jongen vliegen na een dag of 15 uit het nest. De jongen worden nog geruime tijd door hun ouders verzorgd. Ze hebben bij het uitvliegen bijna hetzelfde verenkleed als hun ouders, met dit verschil dat ze matter en bruiner zijn.

De kweek

Mezen hebben op mij een grote aantrekkingskracht en na de succesvolle kweek van o.a. de pimpel-, kool- en zwarte mees was het nu de beurt aan de staartmees.

Het was niet gemakkelijk om aan een koppeltje echt eigen kweek te komen, maar van een kweker die vanwege gezondheidsproblemen moest stoppen, kreeg ik een koppel staartmezen tezamen met winterkoningen, kleine karekiet en nog wat soorten. Met de winterkoning, heggenmus en de kleine karekiet lukte de kweek ook, maar hierover wil ik u later berichten in de vorm van een kweekverslag.

De staartmezen werden apart in een vlucht gedaan die was beplant met twee kunstkerstbomen van ongeveer 1,80m hoog. Natuurlijke beplanting was niet aanwezig in deze vlucht, omdat dit gewoonweg niet wilde groeien. Wel hing ik het snoeiafval van struiken of onkruiden als een bos op in de vlucht en hier pikten de mezen dan allerlei

ongedierte uit. Als er bladluis in de planten zat, dan werd dit volop gegeten en hiervoor lieten de mezen hun basisvoer, bestaande uit buffalo- en meelwormen, bevroren mierenneitjes en pinky's dat door het eivoer gegeven werd, staan.

Verskil tussen man en pop is m.i. niet te zien en ik heb daarom voor de zekerheid maar een DNA-analyse laten toepassen. Hieruit bleek dat ik inderdaad een koppel had. De mezen begonnen actiever te worden in hun doen en laten en lieten hun contactroep qua volume en lengte horen. Inmiddels was het al weer 14 maart geworden en ik zag de pop met mos vliegen dat ik gekocht had bij een tuincentrum. Dit mos heb ik eerst gedeeltelijk laten drogen en toen beide aangeboden aan de vogels. Van beide werd gretig gebruik gemaakt door de vogels. Het nest werd gebouwd tegen de stam van de kunstkerstboom, en op deze plek had ik al een bolvormige kom gebogen van de kunststof-takken. Het nest dat ze hierin bouwden, werd een heel flexibel bouwwerkje, dat je in wezen plat kon duwen en dan weer terugterugveerde in zijn oorspronkelijke vorm. In documentatie is te lezen dat ze spinrag gebruiken om het geheel bij elkaar te houden. Dit spinrag verstreekte ik aan een gevorkt takje dat ik dan in de bos met snoeiafval stak. Dit spinrag verzamelde ik bij kennissen en vrienden in schuren en kelders, omdat er in maart buiten nauwelijks spinrag te vinden is.

Het rag werd als het ware gebruikt als lijm want de mezen maakten er een bolletje van en staken dit vervolgens tussen het mos en sponnen het dan over het mos heen. Mij was ook bekend dat de binnenbekleding van het nest gemaakt werd van zacht wit pluus en/of veren. Maar hoe kwam ik aan witte veren? Een kip plukken was hier natuurlijk geen optie en toen dacht ik ineens aan mijn donzen hoofdkussen, want daar zitten natuurlijk witte eenden- en ganzenveren in. Bij navraag bleek dit geen optie, omdat de veren uit de kussens naar alle waarschijnlijkheid worden bespoten om de veren schoon

te maken en vrij van ongedierte. Dit zou dan weer een gevaar kunnen zijn voor eventuele eitjes of jongen. Ik besloot zeer fijn wit geitenhaar en wol te geven van het merk Sisal Fibre en dan de "pelo animale fur" verpakking. Dit werd geaccepteerd en verwerkt. Ook had ik nog twee witte pampagraspluimen gegeven, maar die werden niet gebruikt. In een tijdsbestek van zo'n 3 weken werd het nest afgemaakt. Tot het eerste jong zou uitkomen, heeft de man nog aan het nest gewerkt.

Op 4 april het eerste ei gezien. Hiervoor heb ik een tandartsspiegeltje en een lampje gebruikt. De vogels accepteerden de verstoring, maar ze maakten hierna wel het invleggat nog iets kleiner dan dit al was. Ik besloot maar niet meer te kijken en dit heeft zeker meegeholpen om dit kweekresultaat tot stand te brengen. Op 2 mei het eerste jong geboren. Ik zag de man of pop met een eischaltje vliegen en deze begon het op te eten. Ik kon mezelf niet bedwingen en keek weer met het spiegeltje in het nest, wat overigens niet zo makkelijk was, omdat het nest zo flexibel en klein was. Ik zag een minuscuul hoopje leven liggen; wat was dat klein! Ik heb meteen geprobeerd de eitjes te tellen en ik kwam tot 8 eitjes die op een hoopje lagen. Op 7 mei geprobeerd het grootste jong te ringen met de wettelijke maat van 2,3mm, maar deze was aan de grote kant. Ik heb de ring om de poot geschoven en ik hoopte er het beste van. Het gedoe van het ringen had het nest geen goed gedaan en het invleggat was weer erg groot geworden. De volgende keer ging ik het via een andere weg proberen, want dit kon niet goed blijven gaan. De andere jongen, het waren er in totaal 5, werden allemaal op de zevende dag geringd en dit ging goed. De pootjes van de jongen waren lichter van kleur dan die van de ouders en zodoende had ik de ringen ook nu voorzien van een ventielslangetje dat ik iets donkerder maakte met behulp van een viltstift.

Op 16 mei was het eerste jong uit het nest en in een tijdsbestek van 48 uur waren alle

jongen uit het nest. Meteen gekeken naar de ringen en deze zaten er nog allemaal keurig om. De man en de pop waren druk met de jongen en deze werden voortdurend gevoerd met weideplankton, mieren eitjes, buffalowormen, pinky's en bladluis. Tevens werd er wel wat eivoer gegeven, maar dit was zeer minimaal. Aan een tweede ronde werd niet begonnen en zo resulteerde deze kweek in 5 echte eigen kweek, wettelijk goed geringde en natuurbroedjongen.

Inmiddels had ik bij een kweker nog 7 staartmezen opgehaald, zodat ik voor een eventuele koper onverwante koppels kon aanbieden. Deze kweek ging gepaard met de voortdurende angst het nest te verstoren en het angstzweet brak mij uit om de jongen uit het nest te krijgen en ze vervolgens te ringen. De voldoening is echter zeer groot en ik kijk met veel plezier terug op deze kweek.

Tekst: Arie Bakker te Dordrecht

Foto's: Jan de Nijs en Piet Onderdelinden

Afmeting/hoog	RECHTE VOORFRONTEN met deurtjes			/ met kloepjes en bakjes		
	30 cm	40 cm	50 cm	30 cm	40 cm	50 cm
30 cm	€ 2,50			€ 4,00		
40 cm	€ 3,00	€ 3,50		€ 4,50	€ 5,00	
50 cm	€ 3,50	€ 4,50		€ 5,50	€ 6,00	
60 cm	€ 4,50	€ 5,50	€ 7,50	€ 6,00	€ 7,00	€ 9,00
70 cm	€ 5,00	€ 6,00		€ 7,00	€ 8,00	
80 cm	€ 5,50	€ 7,00	€ 10,50	€ 8,50	€ 9,50	€ 13,00
100 cm	€ 7,00	€ 9,00	€ 12,00	€ 10,50	€ 12,00	€ 15,00
120 cm	€ 8,00	€ 9,50	€ 15,00	€ 12,00	€ 14,00	€ 17,50

Wij leveren ook fronten met zwarte spijl in 40 en 50 cm hoog
Op de fronten geven wij 15% korting bij bestelling boven € 100,00
Tevens leveren wij aluminium kokoprofiel, gaas en verbindingstukken.

Vogelspecialzaak Cor Quartel Richtersweg 15
7339 AA Ligtehelen (Apeldoorn) Tel. 055-5428539 of 06-51019283 Fax: 055-5403228

Gratis Levering
vanaf € 500,00
daar bovenom
€ 20,- vracht

GEHU KOOIEN

FABRICAGE VAN:
VOGELKOOIEN, PLASTIK-ARTIKELN
ZIEKENKOOIEN, PUNTLASWERK EN
VERZINKEN EN VERCHROOMEN

STOP geen geknoel meer met eigen
bouwsels. Wij leveren u betaalbare
kooien, en voor elke vogel
de juiste kooi.

De kooien zijn opgebouwd uit 10 mm. met kunststof beklede plaat. De voorzijde is met aluminium afgewerkt en de kooien worden als bouw pakket geleverd.

Vraag documentatie aan bij:
GEHU-KOOIEN
Transportweg 5, 7442 CT Nijverdal
(Industrieterrein 't Lochter)
Telefoon: 0548 - 61 61 87

Vertegenwoordiger in België
Vogelcentrum Huysmans
Turnhoutsebaan 195A, 2480 Dessel
Telefoon: 014 - 37 81 40
GSM: 075 - 55 49 81

Internet: www.gehu.nl

SUKSES

VOGELVOEDERS

Producten voor al uw
zaadetende vogels

- Stalen Broed- en Stapelkooien **NIEUW!**
- Krachtvoerders
- Diverse soorten vitaminen
- Kleurstoffen
- Waspoeders

www.sukses.tv

Deil, Tel (015) 214 29 01 | Fax (015) 380 17 95